

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus de Conscientia, de Legibus, de Peccatis, de Virtutibus
Theologicis, de Religione, & Beneficiis. Adjunctis in hac editione
Propositionibus ad hanc usque proscriptis

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, 1734

VD18 90392140

Q. 2. An licet sequi opinionem minùs probabilem stantem pro libertate in
concursu probabilioris stantis pro præcepto?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40986

abilem falsitatis, & pariat certitudinem
 moralem saltem relativam: quia, ut dixi
 c.2.q.1. Ad non peccandum requiritur ju-
 dicium certum saltem certitudine morali,
 quâ prudenter excludatur dubitatio, &
 peccati formido saltem rationabilis. Hinc
 non licet sequi conscientiam minùs tutam,
 & minùs, aut non magis probabilem, quàm
 sit tutior opposita, ut constabit etiam ex
 mox dicendis. E contra licet sequi consci-
 entiam unicè probabilem, vel saltem longè
 probabiliorem oppositâ, stante pro præce-
 pto, non quidem quatenus est præcisè pro-
 babilis, sed quatenus est tunc moraliter
 certa.

Q. 2. *An licet sequi opinionem minùs pro-
 babilem stantem pro libertate, in concursu
 probabilioris stantis pro præcepto?*

Resp. Nunquam licet, sed semper tene-
 mur sequi probabiliorem, & tutiorem. Prob.
 1. ex Escli. 3. *Ante omnia opera tua ver-
 bum verax precedat te, & ante omnem
 actum consilium stabile.* Ibi traditur præ-
 ceptum generale sectandi veritatem, &
 faciendi, quod in nobis est, ad sectandam
 veritatem de licitate, seu honestate actûs.
 Sed qui sequitur opinionem minùs proba-
 bilem de honestate actûs, relictâ probabi-
 liore de ejus malitia, non facit, quod in se
 est, ad sectandam veritatem de honestate

B 4

actûs:

actûs : nam sequitur partem minùs verisimilem, quæ proinde à vero magis recedere ipsi videtur, relicta verisimiliore, & veritati propiore. Ergo.

2. Ille peccat, qui facit id, quod non potest judicare prudenter esse licitum: nam ad agendum, vel omittendum licitè requiritur judicium prudens de honestate actûs, vel omissionis. At sequens opinionem minùs probabilem, & minùs tutam non potest judicare prudenter actionem vel omissionem suam esse licitam: Ergo. *Prob min.* Talis non potest judicare suam actionem, vel omissionem esse licitam, nisi in judicando præferat minorem verisimilitudinem majori, & motiva minùs gravia, motivis gravioribus, ut patet. Sed qui in judicando præfert minorem verisimilitudinem majori, & motiva minùs gravia motivis gravioribus, imprudenter judicat: Ergo sequens opinionem minùs probabilem, &c. non potest, nisi imprudenter, judicare actionem vel omissionem suam esse licitam. *Minor* patet. Et verò ut intellectus prudenter procedat in judicando, debet in judicando, quantum in se est, vitare malum suum, nempe errorem. At hoc non facit, si in judicando præfert minorem verisimilitudinem majori; nam intellectus non censetur in æstimatione prudenti vitare, quantum in se est, errorem, nisi cum in evidentibus amplectitur id, quod verum est,

est, & in obscuris id, quod, omnibus diligenter perpensis, apparet verisimilius. Quare extat præceptum generale prudentiæ, ut in evidentibus sequamur veritatem notam de honestate actus, & in obscuris verisimilitudinem majorem, & magis removens à periculo agendi contra veram legem.

3. Tenemur observare præceptum, quod sufficienter proponitur ad obligandum, ut patet; & illud præceptum sufficienter proponitur ad obligandum, quod prudenter affirmari potest, nec nisi imprudenter negari, ut etiam patet. At tale est præceptum, quod apparet probabilius, cum pro eo stent motiva graviora: prudenter enim in judicando præferuntur motiva graviora motivis minus gravibus, & major verisimilitudo minori, nec nisi imprudenter postponerentur.

4. Ut quis non peccet, debet habere iudicium saltem moraliter certum, quod actio sua sit licita. Nam homo semper tenetur prudenter agere, nec licet se exponere periculo peccandi: prudentia autem, cum sit virtus mentis practica, requirit certitudinem saltem moralem. At hoc iudicium habere non potest, sequendo opinionem minus probabilem, & minus tutam. Nam non potest illi apparere certum, quod actus sit licitus, cum illi appareat certum, quod verisimilius sit, eum esse

B 5

illi-

illicitum: hæc enim iudicia virtualiter opponuntur: *Mihi apparet certum, quod actus sit licitus, & simul: Mihi apparet certum, quod verisimilius sit, eum esse illicitum.*

¶ Quia in concursu duarum opinionum æquè probabilium tenemur sequi tutiorem, ut modò probabo. Ergo à fortiori, &c.

Hinc collige nemini licere consilium dare secundum opinionem, quæ ei minùs probabilis, & minùs tuta videtur, cum nemini liceat secundum illam operari, & nemini liceat consulere actum illicitum. Porro Adversarii fatentur, Professores in docendo teneri sequi sententiam probabiliorè, præsertim in rebus gravibus, quales sunt, quæ ad fidem, vel mores pertinent: quia idè eis tale munus commissum est, ut Discipulos doceant probabiliora in rebus, quarum absoluta certitudo non est.

Obj. 1. Opinio minùs probabilis in alata hypothesis est probabilis, habet motivum grave, ac rationabile: ergo. *R.* Opinio minùs probabilis in concursu tutioris probabilioris, aut æquè probabilis est ad summum probabilis speculativè, secundum se, & absolutè: at non est probabilis practicè, & in ordine ad hîc & nunc operandum ex prudenti iudicio de honestate, seu licitate actûs. Habet motivum grave, aptum ad obtinendum assensum viri
pra-

prudentis, si illud spectetur seorsim, & absolute. Secus, si spectetur comparate ad motivum gravius, aut æquè grave in oppositum: nam motivum grave non potest prudenter in judicando præferri motivo graviori, aut æquè gravi in oppositum; nec proinde in hoc concursu potest fundare assensum prudentem de licitate actûs.

Obj. 2. Opinio probabilis, hoc ipso quòd sit probabilis, prudenter judicatur ut vera, etiam in tali concursu, & sic prudenter secundum eam agimus. R. Hoc est falsum, ut constat ex dictis, & ex his propositionibus ab Innoc. XI. damnatis. 3. Generatim dum probabilitate sive intrinseca sive extrinseca quantumvis tenui, modo à probabilitatis finibus non exeat, consistit aliquid agimus, semper prudenter agimus. 4. Excusabitur infidelis non credens, ductus opinione minus probabili. Ergo nec quivis alius excusabitur, si talem opinionem sequatur in iis, quæ pertinent ad mores. Præterea opinio probabilis non potest, saltem prudenter, judicari vera in concursu probabilioris oppositæ; cum sit fundamentum gravius judicandi, eam esse falsam. Idem dic in concursu opinionis æquè probabilis, quia non est potior ratio eam judicandi veram, quàm falsam; nec est sufficiens fundamentum attribuendi veritatem uni parti potius, quàm alteri, cum neutra appareat magis vera quàm

quàm

quàm falsa : unde intellectus tunc debet hæere suspensus, vel judicare rem esse dubiam.

Obj. 3. Motivum grave, hoc ipso quòd grave sit, dignum est assensu, & facit magnam spem assequendæ veritatis. *R. Dist.* Quamdiu non apparet motivum gravius, vel æquale in oppositum. *Conc.* Cum apparet motivum gravius, vel æquale pro opposita parte: *Nego.* Nam gravitas motivi vincitur per gravitatem majorem alterius oppositi, & non potest vincere gravitatem æqualem. Porro motivum grave non sic dicitur, quia meretur assensum in omni casu, sed tantum quia illum meretur, quamdiu ejus vis non superatur per majus motivum oppositum, vel non eliditur per æquale, quod vicissim elidit: nulla enim gravitas prævalere potest alteri majori, vel æquali oppositæ.

Obj. 4. Motivum per se sufficiens ad prudentem assensum semper ad eum sufficit. *R.* Motivum per se, & intrinsecè sufficiens ad prudentem assensum pro quocumque casu, semper sufficit ad prudentem assensum. At non semper ad prudentem assensum sufficit motivum, quod ad illum sufficiens est pro aliquibus tantum casibus. Motivum autem præcisè grave non est motivum per se, & intrinsecè sufficiens ad prudentem assensum pro quocumque casu: alioqui sufficeret etiam, dum postea occurrit

rit motivum evidens, & certum pro opposita parte.

Obj. 5. Lex non obligat, nisi cum certum & evidens sit illam existere. *R. Neg.* Quia 1. hoc continet laxitatem intolerabilem. 2. Inde sequeretur legem naturalem, quoad maximam sui partem, inutiliter latam esse à Deo. Nam ut patet ex dissiidiis Doctorum circa innumeros penè casus, lex naturalis quoad maximam sui partem, & innumeros penè casus non cognoscitur evidenter. 3. Sequeretur licere sequi opinionem minus tutam, quamdiu haber aliquid probabilitatis, quod damnatum est ab Innoc. XI. & econtra Cap. 44. *De sent. excom.* nam tamdiu opposita tutior non est evidenter vera. 4. Lex obligat, hoc ipso quòd sit sufficienter proposita; & est sufficienter proposita hoc ipso quòd sit probabilius illam existere: nam hoc ipso ejus existentia prudenter affirmari potest, & non nisi imprudenter negari, cum habeat motiva graviora.

Obj. 6. Potest quis per principia certa formare judicium prudens & certum, quòd liceat sequi opinionem minus probabilem, & minus tutam in concursu tutioris magis, aut æquè probabilis.

Resp. N. Nam principia Probabilistarum non sunt certa, sed controversa; imò sunt falsa, aut saltem dubia, ut patet ex nostris solutionibus. Unde non possunt fundare judi-

judi-

judicium moraliter certum de honestate actionis, vel omissionis.

Obj. 7. Summi Pontifices sæpè dispensarunt in casibus, in quibus minùs probabile erat, eos posse dispensare. Ergo sæpè secuti sunt opinionem minùs probabilem, &c. *R. N. Ant.* Nam si qui in concedendis dispensationibus aliquando à communi sui temporis sententia recesserunt, ideò ab ea discessère, quia post sufficientem veritatis inquisitionem, oppositam sententiam judicârunt esse longè probabiliorem ex motivis intrinsecis.

*Obj. 8. Cap. Si vir. 2. De cognat. Spirit. dicitur: Si vir, vel mulier scienter vel ignoranter filium suum de sacro fonte susceperit, an propter hoc separari debeant? Consultationi tue taliter respondemus, quòd quamvis generaliter sit institutum, ut debeant separari: quidam tamen humaniùs sentientes, aliter statuerunt. Ideòque nobis videtur, quòd sive ex ignorantia, sive ex malitia id fecerint, non sunt ab invicem separandi: nec alter alteri debet debitum subtrahere, nisi ad continentiam servandam possint induci. Unde sic argumentaberis. Ibi Alexander III. Casum propositum decidit secundùm opinionem minùs probabilem, & minùs tutam, utpote faventem libertati, ut patet ex his verbis: *Quidam humaniùs sentientes aliter statuerunt.* Ergo.*

Resp.

Resp. N. Ant. Et dico: Eum decidisse casum secundum opinionem faventem libertati, quia ei probabilior videbatur, ut patet ex ratione, quam subjicit: *quia*, inquit, *si ex ignorantia id factum est, eos ignorantia excusare videtur: si ex malitia, eis sua fraus non debet patrocinari, vel dolus.* Quare multi Canonistæ per tō humaniùs intelligunt æquiùs, ratiōnabiliùs. Porrò ibi non permittit parenti, qui scienter filium de sacro fonte levârat, exigere debitum; sed præcisè statuit non idèò debitum denegari debere petenti. Præterea ibi agitur de eo, quod Pontifex, utpote legislator supremus, mutare poterat, si magis expedire judicaret ad amovendum peccandi periculum.

Obj. 9. Cap. Laudabilem. De frigidis. Ubi Cælestinus III. Triennium experientiæ concedit eis, qui matrimonium contraxerunt, si dubitent, an impotentia sit absoluta, vel temporalis. *R.* Ex hoc capitulo nil concludi potest contra nos: nam etiam si minùs probabile esset, illos sub finem triennii fore impotentes; tamen certum est 1. Ecclesiam in dubio an impotentia sit absoluta, an temporalis, posse certum tempus experientiæ concedere iis, qui jam contraxerunt: Alioqui si hoc non concederetur, vel Matrimonium dissolveretur in dubio de ejus valore, quod non licet; vel contrahentibus prohibendum esset, ne
in

in tali dubio uterentur conjugio, & ne aliud inirent, quod etiam fieri non potest sine injuria illorum, qui bonâ fide contraxerunt, & sine necessitate, & culpâ suâ exponerentur periculo incontinentiæ. 2. Tempus illud triennii prudenter constitutum esse, ut adhibitis mediis possibilibus, & licitis conentur impotentiam tollere: nam hoc tempus nec nimis breve, nec nimis longum est, & circa finem triennii impotentia tandem cessare potest.

*Obj. 10. Cap. Litteras. De restit. Spo-
liat. R.* In hoc capitulo Innocentius III. præcisè relinquit duabus sententiis oppositis suam probabilitatem speculativam & absolutam, quam habebant. Unde non vult damnare eum, qui alterutram eligit prudenter, ideòque putans, eam esse probabilior. Ipse verò tertiam eligit, quia ei videbatur probabilior, nolens tamen definire veritatem, aut falsitatem aliarum. Præterea duæ illæ aliæ sententiæ priores, quas exponit, singulæ stant pro lege, licet diversâ, non autem pro libertate: nam prima stat pro lege justitiæ, & jure mariti contra libertatem mulieris, altera verò pro lege Matrimonium inter consanguineos vetante.

*Obj. 11. Omnes ferè Doctores 17. Sæ-
culi docuerunt licere sequi opinionem
minùs probabilem, & minùs tutam.
R. 1.* Illis oppono tum veteres Doctores
qui

qui ante An. 1571. floruerunt. Nam Anton. Cordubensis in suo Quæstionario. L. 2. q. 3. postquam dixit tenendam esse partem tutiorem, quando probabilior est, addit: *& in hoc omnes Doctores consentiunt*; Tum Clerum Gallicanum, & innumeros Recentiores ex omni natione, & ordine, qui nunc remelius perpensa oppositum docent. 2. Plurimi ex illis, qui nobis objiciuntur, docuerunt solum licere sequi opinionem minus tutam, quæ communiùs ab aliis haberetur minus probabilis, quando operanti post diligentem veritatis inquisitionem apparet certò probabilior ex ratione. 3. In tantum opinio aliqua censeri potest probabilior propter majorem numerum Doctorum eam tuentium, in quantum idcirco rectè præsumitur habere pro se graviora motiva ex Scriptura, Traditione, vel Ratione petita. At jam hæc motiva habere pro se rectè præsumi non potest probabilismus, cum oppositum jam pridem à multis ostensum sit. 4. Probabilitas extrinseca petita scilicet ab autoritate Probabilistarum non plus valere debet apud eos, qui per se veritatem explorare debent, quam valeat pondus rationum quibus nititur probabilismus: quæ profectò rationes certitudinem moralem nunquam fundare possunt. 5. Sicut ille imprudenter agit, qui in agendo sequitur judicium multorum, & gravi-

um virorum, quos ei aliunde evidens est errare: ita ille imprudenter agit, qui in agendo sequitur iudicium multorum, & gravium virorum, quos ei, omnibus maturè consideratis, verisimilius est errare. 6. Multæ olim viguerunt opiniones, quæ postea diligentius expensæ, omninò evanuerunt. *Observa.* Nemo è Societate nostra ex professo probabilissimum, cuius author fuisse fertur Bartholom. Medina ex alio Ordine, amplexus est, & pro eo scripsit, nisi postquam ita invaluerat, ut jam esset communis scholarum omnium doctrina. Nam Vasquez, qui primus è Societate nostra hunc ex professo amplexus est, testatur, tunc fuisse inter Doctores communem. Primi verò probabilissimi impugnatores è Societate nostra prodire videlicet Rebellus Tom. I. De justitia edito An. 1608. Comitulus L. 2. Respons. Moral. q. 18. n. 6. edit. An. 1609. Et Andreas Blancus sub nomine Candidi Philaleti tract. de opinionum praxi edito An. 1642. quos secuti sunt multi alii ex eadem Societate, ut de Elizalde, Estrix, R. P. Thyrsus Gonzales Præpositus Generalis, De Camargo, Malatra, Gisbert, &c. His adde Reginal. L. 11. Cap. 3. Cardinal. Bellarmin. & plurimos Professores Theologiæ, quotidie impugnantes probabilissimum, quem Congregatio generalis 13. An. 1687. declaravit non esse doctrinam Societatis. Et verò S. Ignat.

Ignatius Societatis nostræ Institutor hanc prudentiæ regulam omnibus Societatis Professoribus præscribit, ut *sequantur in quavis facultate securiorem, & magis approbatam doctrinam.* Const. p. 4. c. 5.

Q. 3. *An licet sequi opinionem minus tutam, seu stantem pro libertate, in concursu opinionis æquè probabilis tutioris, seu stantis pro præcepto?*

Resp. Neg. Quia 1. extat illud præceptum generale lumine naturali notum, & in jure canonico sæpè à summis Pontificibus traditum ut principium decisionum: *In dubiis tutior pars est eligenda.* ut c. 5. de clerico excom. *In dubiis tutior pars est eligenda.* & c. 12. de Homici. *Cum in dubiis semitam debeamus eligere tutiorem.* & c. 3. de Sponsal. *Quia igitur in his, qua dubia sunt, quod certius existimamus, tenere debemus, &c.* Alioqui enim operans exponit se periculo faciendi contra legem, & peccandi. At in concursu duarum opinionum æquè probabilium est verum dubium, ut docet S. Thom. Q. 14. De verit. A. 1. & S. Antonin. 1. p. Tit. 20. De regulis juris. Nam est vera suspensio judicii de veritate, & falsitate, ob motiva pro utraque parte æqualia: neque enim est potior ratio judicandi unam opinionem esse veram, quàm alteram, cum neutra plus minusve appareat vera, aut verisimilis quàm altera: & sic intellectus necessa-